41

- - - - - - - - - - - - - - - - -

ה ג ד ה ש ל פ ס ח

מעלה החמשה

- - - - - - - - - - - - - - - - -

הגיע ליל פסח. כל העולם כלו אומר הלל, כי בלילה הזה אוצרות טללים נפתחים.

מה יפית האביב

כי הנה הסתיו עבר. הגשם חלף, הלך לו. הניצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח.

לכה דודי נצאה השדה נלינה בכפרים, נשכימה לכרמים, נראה אם פרחה הגפן, פתח הסמדר, הנצו הרמונים.

*

הנני מוכן ומזומן לקיים מצות כוס ראשון מארבע כוסות.

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים.

*

הא לחמא עניא די אכלו אהבתנא בארעא דמצרים. כל דכפין ייתי וייכול, כל דצריך ייתי ויפסח. השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל. השתא עבדי, לשנה הבאה בני-חורין.

*

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?
שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה;
הלילה הזה, כולו מצה?
שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות;
הלילה הזה, מרור?
שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת;
הלילה הזה; שתי פעמים?
שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין;
הלילה הזה כלנו מסבין?

*

עבדים היינו לפרעה במצרים - ויוציאנו יי' אלוהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש-ברוך-הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

<u>עבדים היינו, עתה בני חורין</u>

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים.

*

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן-עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני-ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה. עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית:

ליל שמורים הוא לכל בני ישראל לדורותם

וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה. "וירעו אותנו המצרים", כמה שנאמה: "הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם-הוא על שנאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ". "ויענונו", כמה שנאמר: "וישימו עליו שרי מסים למען ענתו בסבלתם ויבן ערי מסכנות לפרעה את-פתם, ואת-רעמסס". "ויתנו עלינו עבודה קשה", כמה שנאמר: "ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך".

וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ:

רבן גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלה בפסח לא יצא ידי חובתו: **פסח, מצה ומרור.**

פ ס ח שהיו אבותינו אוכלים על שום מה? על שום שפסח הקדוש-ברוך-הוא על בתי אבותינו במצרים.

מ צ ה זו שאנו אוכלים על שום מה? - על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ. ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות.

מ ר ו ר זה שאנו אוכלין על שום מה? - על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים.

*

ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם
אל האלהים מן העבודה.

וישמע אלהים את נאקתם ויזכר אלהים את בריתו את
אברהם את יצחק ואת יעקב.

*

הנני מוכן ומזומן לקיים מצות כוס שני מארבע כוסות.

*

ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל-אחיו וירא איש
מצרי מכה איש-עברי מאחיו: ויפן כה וכה וירא כי-אין איש
ויך את-המצרי ויטמנהו בחול: ויצא ביום השני והנה שני-
אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך: ויאמר מי שמך
לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את-המצרי
ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר: וישמע פרעה את-הדבר הזה
ויבקש להרג את-משה ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ-מדין
ויהי רעה את-צאן יתרו כהן מדין:

כשהיה משה רבנו רועה צאנו של יתרו במדבר ברח ממנו
גדי ורץ אחריו עד שהגיע לחסות כיון שהגיע לחסות נזדמנה לו
ברכה של מים ועמד הגדי לשתות. כיון שהגיע משה אצלו, אמר:
"אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עייף אתה". הרכיבו
על כתפו והיה מהלך. אמר הקדוש-ברוך-הוא: יש לך רחמים לנהג
צאנו של בשר-ודם כך - חייך, אתה תרעה צאני ישראל.

*

. **וינהג משה** את-צאן אחר המדבר ויבא אל-הר האלהים
חרבה: וירא והנה סנה בער באש והסנה איננו אכל: ויאמר משה
אסרה-נא ואראה את-המראה הגדל הזה מדוע לא-יבער הסנה:
ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה ויאמר הנני:
ויאמר יהוה ראה ראיתי את עני-עמי אשר במצרים ואת צעקתם
שמעתי מפני נגשיו כי ידעתי את-מכאביו:

ועתה לכה ואשלחך אל-פרעה

והוצא את-עמי

בני-ישראל

ממצרים:

לך בא מצרימה ובאת אל הנענים והאמללים ואל
כל הנאנחים והנדכאים ואמרת אליהם כי עבדים הם - והם לא
יבינו, כי אמללים הם - והם לא ידעו וכי גדול ענים
וגדולים מכאוביהם ונורא לחצם - והם לא יאמינו. ופקחת
עיניהם בחזק יד ועל כל ענים וגאלת אותם. ועם רב ימשך
אחריך מקרב אחיך אשר לא ידעת ואשר לא ידעוך ומקרב כל
העם אשר מסביב אשר רע ומר להם והיית לאב המון אדם רב
ולראש שבטיו ועשית מן התולעים אדם ומן האדם עם ומעפרות
חול ארץ.

*

היום אתם יוצאים בחדש האביב:

היום אתם יוצאים בחדש האביב אל ארץ הכנעני
והחתי והאמרי והיבוסי ארץ זבת חלב ודבש:

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם
לחדשי השנה: בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית-אבת

שה לבית: וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון:

היום אתם יוצאים בחדש האביב:

*

ויהי בחצי הלילה ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים ותהי צעקה גדולה במצרים, כי אין בית אשר אין שם מת.

ואלו עשר מכות שלקו מצרים: **דם, צפרדע, כנים, ערב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חשך, מכת בכורות.**

נא-אמון, מברזל ציריך — כי צדיך בדינו השלח
שערים נתלשו ביללׁ — אך תמיר בעברו שותת
תספרנה מכות מצרים — הוא משאיר כמו טעם מלח
שעשו בך משפט בליל. — את דמעת החפים מחטא.

ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות יהוה מארץ מצרים.

*

ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל-העם ויאמרו מה-זאת עשינו כי-שלחנו את-ישראל מעבדנו: ויאסר את-רכבו ואת-עמו לקח עמו:

וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חנים על-הים: ופרעה הקריב וישאו בני-ישראל את-עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני-ישראל אל-יהוה: ויאמרו אל-משה המבלי אין-קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה-זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים:

ויט משה את ידו על הים ויולך יהוה את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים. ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם.

*

תניא היה רבי מאיר אומר: בשעה שישראל היו עומדים על שפת הים היו שבטים מנצחים זה עם זה: זה אומר אני יורד תחלה לים. וזה אומר אני יורד תחלה לים: קפץ שבטו של בנימין וירד תחלה לים; והיו שרי יהודה רוגמים אותם: אמר לו רבי יהודה. לא כך היה המעשה: אלא זה אומר אין אני יורד תחלה לים. וזה אומר אין אני יורד תחלה לים. קפץ נחשון בן-עמינדב וירד לים תחלה:

וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה ורכבו ופרשיו אל-תוך הים: וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו: וישבו המים ויכסו את-הרכב ואת-הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם בים לא-נשאר בהם עד-אחד: ובני-ישראל הלכו ביבשה בתוך הים:

אז ישיר משה ובני ישראל את-השירה הזאת ליהוה ויאמרו לאמר:

אשירה ליהוה כי-גאה גאה סוס ורכבו רמה בים:

ותקח מרים הנביאה אחות אהרון את-התף בידה ותצאנה כל-הנשים אחריה בתפים ובמחלת:

בצאת ישראל ממצרים
בית יעקב מעם לעז. *

היתה יהודה לקדשו
ישראל ממשלותיו: *

הים ראה וינס
הירדן יסב לאחור. *

ההרים רקדו כאילים
גבעות כבני-צאן: *

מה-לך הים כי תנוס
הירדן תסב לאחור. *

ההרים תרקדו כאילים
גבעות כבני-צאן: *

מלפני אדון חולי ארץ
מלפני אלוה יעקב: *

וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים: וירב העם עם-משה ויאמרו תנו-לנו מים ונשתה: ויצמא שם העם למים וילן העם על-משה ויאמר למה זה העליתנו ממצרים להמית אתי ואת-בני ואת-מקני בצמא:

ויבכו בני-ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר: זכרנו את-הדגה אשר-נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטיחים ואת-החציר ואת-הבצלים ואת-השומים: ועתה נפשנו יבשה:

*

קומו, תועי מדבר,
צאו מתוך השממה;
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה.
רב-לכם לנוע, לנוד בערבה -
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה.
רק ארבעים שנה נתע בין ההרים -
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.

אל-נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שבעבדותם מתו, נפסח על-החללים!

ירקבו בקלונם סרוחים על-צררתם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.

ימתק למו חלומם, חלום רב בצלים, שומים,
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.

עוד היום או מחר יחלק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים.

* *

*

קומו אפוא, נדים! עזבו את-השממה!
אך אל-יעל קולכם, דרכו עז בדממה!

פן-צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו -
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!

איש בלבבו ישמע קול אלה דבר:
"לך! היום אל-ארץ חדשה אתה עבר!

לא! לא לחם קלקל, שלו ודגן שמים,-
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!

לא! לא אהל תהו ועליות שחקים -
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים!

כי מלבד המדבר תחת השמים,

עוד לאלה עולם גדול, רחב ידים.

ומלבד ילל הישימון, דמי הציה -
תרגש תחת שמשו ארץ יפה-פיה".

* *

*

ו ה י א

שעמדה לאבותינו ולנו.
שלא אחד בלבד עמד
עלינו לכלותנו. אלא
שבכל דור ודור עומדים
עלינו לכלותנו. והקדוש
ברוך-הוא מצילנו מידם:

*

בכל דור ודור חיב אדם
לראות את עצמו כאלו
הוא יצא ממצרים:

*

נבדך

על הגפן
ועל פרי הגפן
ועל תנובת השדה
ועל ארץ חמדה
טובה ורחבה
שהנחלת לאבותינו
ולנו
לאכל מפריה
ולשבע מטובה:

* *

הנני מוכן ומזומן לקים מצות
כוס שלישי מארבע כוסות.

ב ש ו ב

ה׳ את-שיבת ציון
היינו כחולמים:
אז ימלא שחוק פינו
ולשוננו רנה
אז יאמרו בגוים
הגדיל ה׳ לעשות עם-אלה:
הגדיל ה׳ לעשות עמנו
היינו שמחים:
שובה ה׳ את-שביתנו
כאפיקים בנגב:
הזרעים בדמעה ברנה יקצרו:
הלוך ילך ובכה נשא משך-הזרע.

ב א - י ב א ב ר נ ה
נ ש א א ל מ ת י ו:

*

ח נ ח

ימים באים ונגש חורש בקוצר
ודרך ענבים במשך הזרע.
והטיפו ההרים עסיס וכל-
הגבעות תתמוגגנה: ושבתי את
שבות עמי ישראל ובנו ערים
נשמות וישבו ונטעו כרמים ושתו
את יינם ועשו גנות ואכלו את-
פריהם: ונטעתים על-אדמתם ולא
ינתשו עוד מעל אדמתם:

*

כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון. ההרים
והגבעות יפצחו פיהם רינה וכל עצי-
השדה ימחאו כף.

ח ס ל

סדור פסח כהלכתו, ככל משפטו וחקתו. כאשר זכינו לסדר אותו, כן נזכה לעשותו! בקרוב נהל נטעי כנה, פדוים לציון ברנה.

אדיר במלוכה, בחור כהלכה, גדודיו יאמו לו:
לך ולך, לך כי לך, לך אף לך,
לך יי׳ הממלכה - כי לו נאה, כי לו יאה,
דגול במלוכה, הדור כהלכה, ותיקיו יאמרו לו:
לך ולך, לך כי לך, לך אף לך,
לך יי׳ הממלכה - כי לו נאה, כי לו יאה,

זכאי במלוכה, חסין כהלכה, טפסריו יאמרו לו:
לך ולך, לך כי לך, לך אף לך,
לך יי׳ הממלכה - כי לו נאה, כי לו יאה,

יחיד במלוכה, כביר כהלכה, למודיו יאמרו לו:
לך ולך, לך כי לך, לך אף לך,
לך יי׳ הממלכה - כי לו נאה, כי לו יאה,

<u>אליהו הנביא, אליהו התשבי, אליהו הגלעדי</u>
<u>במהרה יבא אלינו עם משיח בן דוד!</u>

הנני מוכן ומזומן לקיים מצות כוס רביעי מארבע כוסות.

חד גדיא, דזבין אבא בתרי זוזי
ואתא שונרא ואכלה לגדיא
ואתא כלבא ונשך לשונרא
ואתא חוטרא והכה לכלבא
ואתא נורא ושרף לחוטרא
ואתא מיא וכבה לנורא
ואתא תורא ושתה למיא
ואתא השוחט ושחט לתורא
ואתה מלאך-המות ושחט לשוחט -
ואתא הקדוש-ברוך-הוא ושחט
למלאך-המות, דשחט לשוחט,
דשחט לתורא, דשתה למיא, דכבה
לנורא, דשרף לחוטרא, דהכה
לכלבא, דנשך לשונרא, דאכלה
לגדיא, דזבין אבא בתרי זוזי.
חד גדיא, חד גדיא.

* * *

- סוף -